



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระหว่างวันที่ 20-31 มีนาคม 2530 ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปฝึกเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา วิชาปฏิบัติการภาคสนามด้านภาษาศาสตร์ (Linguistic Field Methods) ภาคปลาย ปีการศึกษา 2529 ณ หมู่บ้านเฮ้า บ้านห้วยแม่ซ้าย ตำบลแม่ฮาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

และได้ทราบมาว่าการซ้ำคำเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของภาษาทางแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังที่ผู้ได้ศึกษาไว้ในภาษาต่างๆ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นต่างๆ ภาษาจีน ภาษาจ้วง ภาษามลายู และภาษาเขมร เป็นต้น ภาษาเมียน-เฮ้า ซึ่งพูดโดยชาวเขาเผ่าเมียน-เฮ้า ที่อาศัยอยู่ตามที่สูงหรือบนภูเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย ก็เป็นภาษาที่อยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยจึงคิดว่าน่าจะมีการซ้ำคำปรากฏอยู่ในภาษานี้ด้วย จึงได้ทดลองเก็บข้อมูลซ้ำคำโดยวิธีบันทึกเสียงเล่านิทานของผู้บอกภาษาแล้วนำมาประกอบการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาอีกครั้งหนึ่ง หลังจากได้รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์แล้วปรากฏผลออกมาว่า พบการซ้ำคำอยู่ในภาษาเมียน-เฮ้า ซึ่งเกิดจากการซ้ำคำตั้งกล่าวคือ ซ้ำหน่วยคำอิสระ ซึ่งเป็นคำเดี่ยวหรือคำเดิม มีรูปแบบการซ้ำที่มองเห็นได้ชัดเจน และแต่ละแบบจะมีความหมายพิเศษประจำรูปแบบ ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษากระบวนการซ้ำคำในภาษาเมียน-เฮ้า เป็นงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "การซ้ำคำในภาษาเมียน-เฮ้า"

นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาเมียน-เฮ้า พบว่างานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้นั้นส่วนใหญ่มุ่งศึกษาด้านระบบเสียงได้แก่ของ เพอร์เนล (Purnell 1965) ลอมบาร์ด (Lombard 1968) คัลลเวย์ (Callaway 1976) ชอบ คซอนันต์ (2523) ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ (2531) แต่งงานวิจัยด้านการสร้างคำในภาษานี้ เท่าที่ทราบยังไม่มีผู้ใดศึกษาเลย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาษาเมียน-เฮ้าในด้านนี้เพื่อเพิ่มพูน ความรู้เกี่ยวกับภาษาเมียน-เฮ้า

1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาว่าในภาษาเมียน-เข้ามีรูปแบบของการซ้ำที่แบบ และแต่ละแบบมีลักษณะอย่างไร

1.2.2 เพื่อศึกษาว่าการซ้ำแต่ละแบบเกิดในหมวดคำใดบ้าง และมีความหมายอย่างไรบ้าง

1.3 สมมุติฐานในการวิจัย

การซ้ำคำในภาษาเมียน-เข้า แต่ละแบบมีผลกระทบต่อหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาวิธีการซ้ำคำในภาษาเมียน-เข้า ซึ่งพูดโดยชาวเขาเผ่าเมียน-เข้า ที่อาศัยอยู่ใน จังหวัดเชียงราย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 เพิ่มพูนความรู้ทางด้านไวยากรณ์เกี่ยวกับการสร้างคำในภาษาเมียน-เข้า โดยเฉพาะเรื่องคำซ้ำ และความหมายของคำที่สร้างขึ้นใหม่

1.5.2 สร้างเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะทางด้านการซ้ำคำของภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1.6.1 การศึกษารรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้ได้กระทำโดยศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำซ้ำในภาษาต่างๆ ทั้งที่อยู่ในรูปของบทความ หนังสือ หรือวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย และศึกษาผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาเมียน-เข้า

1.6.2 ข้อมูลกับการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ก. รวบรวมข้อมูลคำซ้ำในภาษาเมียน-เฮ้า จากเอกสารและหนังสือบทเรียนภาษาเมียน-เฮ้า ที่หอสอนศาสนาได้ทำไว้ รวมทั้งงานวิจัยภาษาเฮ้า ของกรมประชาสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยประสบมา ก็คือจากแหล่งเอกสารเหล่านี้ปรากฏข้อมูลคำซ้ำอยู่น้อยมาก จนไม่สามารถสรุปรูปแบบการซ้ำ และความหมายที่เกิดจากการซ้ำได้ เนื่องจากเรื่องราวที่บันทึกไว้ในเอกสารล้วนแต่เป็นภาษาแบบทางการ ซึ่งไม่ใช่ภาษาพูดต่างๆ ไป ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วคำซ้ำเป็นคำที่แสดงการรับรู้ ทศนคติ และความรู้สึกของผู้คนนั้นมักปรากฏอยู่ในภาษาพูดมากกว่าภาษาแบบทางการ แต่ในภาษาพูดเองก็มีปัญหาอีกว่า ผู้วิจัยไม่สามารถกำหนดหรือคาดคะเนได้เลยว่าจะพบข้อมูลคำซ้ำได้มากพอหรือไม่ สืบจากการพูดของแต่ละคนก็ทำให้ข้อมูลคำซ้ำมาน้อยตามไปด้วย เมื่อเกิดปัญหาในการเก็บข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำปัญหานี้ไปปรึกษากับ ผศ.ดร.สุศุภาพร ลักษณะนิยนาวิน ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และ รศ.ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ ซึ่งขณะนั้นทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษานี้เอง ก็ได้รับคำแนะนำให้เก็บข้อมูลคำซ้ำจากการเล่านิทานของผู้บอกภาษาชาวเขาเผ่าเมียน-เฮ้า ซึ่งเป็นทางออกที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นไปได้จึงรีบไปปฏิบัติ

ข. รวบรวมข้อมูลคำซ้ำในภาษาเมียน-เฮ้า จากเทปบันทึก การเล่านิทานของผู้บอกภาษาเมียน-เฮ้า ที่อยู่ในจังหวัดเชียงราย ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้รับการอนุเคราะห์จากโครงการวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเข้านไทย เข้าใจ โดยให้ผู้วิจัยสืบเทปบันทึกการเล่านิทานเป็นภาษาเมียน-เฮ้า ซึ่ง ผศ.ดร.สุวรรณา เกียรติกรเพ็ชร ใช้ศึกษานิทานเหล่านั้นอยู่ เมื่อได้เทปนิทานมา ผู้วิจัยได้นำไปถอดเทปเป็นภาษาไทยกับผู้บอกภาษาเมียน-เฮ้า ในจังหวัดเชียงราย คือ นางสาวกาญจนา แซ่ฟ่าน อายุ 22 ปี

ขั้นตอนนี้ใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 3 สัปดาห์ จึงสามารถคัดเลือกนิทานที่มีคำซ้ำ ออกมาได้ 8 เรื่อง (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข.) จากจำนวนนิทานทั้งหมด 30 กว่าเรื่อง ซึ่งมีรายละเอียดการทำงานดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยกับผู้บอกภาษาฟังเทปนิทานไปที่ละเรื่อง โดยผู้บอกภาษาจะแปลให้ฟังทีละประโยคจนจบ ถ้าข้อความส่วนไหนมีคำซ้ำ ผู้วิจัยจึงจะจดบันทึกไว้เป็นคำๆ และประโยค บางครั้งก็เสียเวลามาก เพราะบางเรื่องมีคำซ้ำเพียง 1 หรือ 2 คำ หรือบางทีก็ไม่มีเลย แต่กว่าจะทราบก็ต้องนั่งแปลไปจนเกือบจบเรื่อง

สัปดาห์ที่ 2 ผู้วิจัยคัดเลือกนิทานที่มีจำนวนคำซ้ำหลายแบบและครอบคลุมมาได้ 8 เรื่อง จากนิทานทั้งหมด 30 กว่าเรื่อง แล้วนำมาแปลเอาเนื้อความทั้งหมด เฉพาะข้อความหรือประโยคที่มีคำซ้ำอยู่จึงบันทึกด้วยสีอักษรเพิ่มเอาไว้

สัปดาห์ที่ 3 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลคำซ้ำที่บันทึกไว้ทั้งหมดกับผู้บอกภาษา โดยตรวจสอบรูปแบบทางเสียงของคำซ้ำ ความหมายของคำซ้ำ และการปรากฏของคำซ้ำในประโยค

ค. วิเคราะห์วิธีการและรูปแบบการซ้ำที่พบจากคำซ้ำในข้อมูลหลังจากที่ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลคำซ้ำกับผู้บอกภาษาแล้วจึงได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์รูปแบบการซ้ำ โดยจำแนกคำซ้ำตามลักษณะทางเสียง และการเกิดของแต่ละรูปแบบโดยการเขียนเป็นกฎการซ้ำ

ง. ศึกษาความหมายของคำซ้ำแบบต่างๆ ทำโดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ผลจากการสัมภาษณ์ทำให้ได้รูปแบบของการซ้ำเพิ่มขึ้นอีกมาก จึงต้องกลับไปเพิ่มเติมและปรับปรุงผลการวิเคราะห์ในข้อ ค. อีกครั้ง สำหรับการให้กฎการซ้ำนั้นก็ต้องตรวจสอบแก้ไขอีกหลายครั้งเพื่อความชัดเจนและกระชับรัด และหาคำที่เหมาะสมมาอธิบายความหมายของคำซ้ำแต่ละแบบ

จ. สรุปรูปแบบทางเสียงของการซ้ำ ตลอดจนข้อจำกัดในการเกิด กล่าวคือ การเกิดของรูปแบบหนึ่งในหมวดคำชนิดต่างๆ รูปแบบแต่ละแบบจะเกิดกับคำในหมวดคำชนิดใดบ้าง และเมื่อเป็นคำซ้ำอาจจะเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนชนิดของคำตั้ง (คำเดิมก็ได้)